

Biológia

živočíšnej produkcie

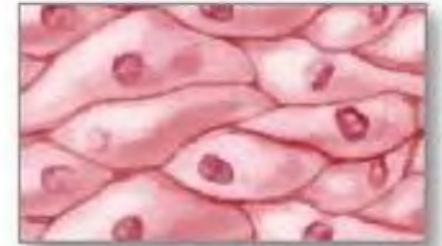
Histológia

- tkanivá sa skladajú
  - z buniek a
  - medzibunkovej hmoty, ktorá je tvorená
    - vláknami a
    - základnou hmotou.
- Poznáme štyri základné druhy tkanív
  - **epitelové**
  - **spojivé**
  - **svalové a**
  - **nervové tkanivo**

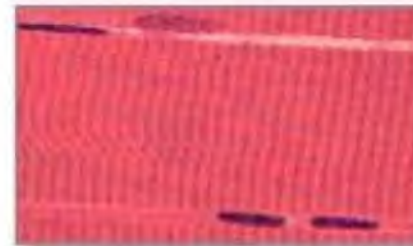
Four types of tissue

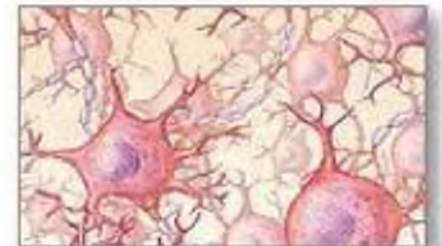
Connective tissue

Epithelial tissue

Muscle tissue

Nervous tissue

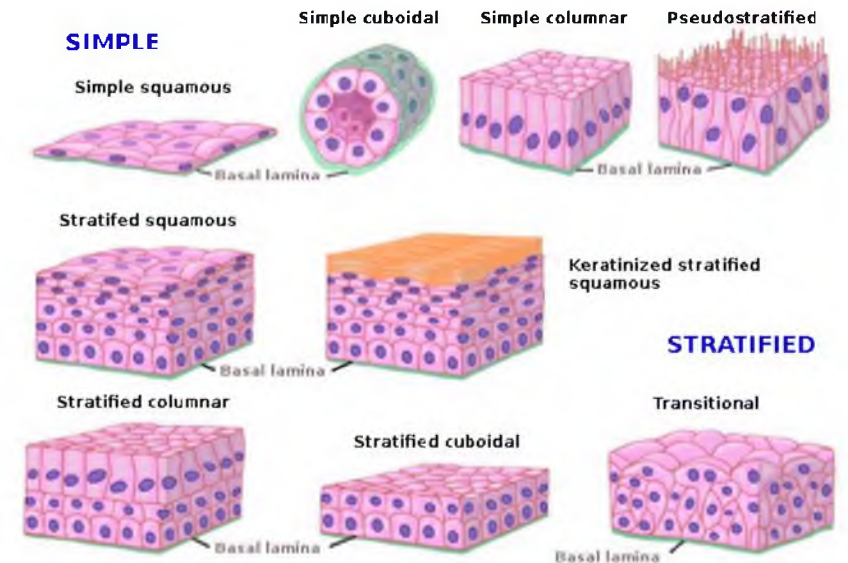
Histológia

- **Epitelové tkanivo**
- Epitely delíme:
  - podľa funkcie:
    - krycie epitely
    - žľazové epitely
    - zmyslový epitel
    - zárodočný epitel a
    - resorpčný epitel
  - podľa vzájomného usporiadania epitelových buniek:
    - plochý epitel (koža, GIT, telové dutiny, vývody exokrinných žliaz a pod.)
    - trámcovitý epitel (pečeň, nadoblička) a
    - retikulárny epitel (sklovinová pulpa vo vývoji skloviny)
  - podľa tvaru epitelových buniek:
    - dlaždicovitý,
    - kubický a
    - cylindrický epitel

SIMPLE EPITHELIA: CONSIST OF ONE LAYER OF CELLS		COMPONENTS	FUNCTION	LOCATION
Simple squamous epithelium		<ul style="list-style-type: none"> Single layer of flat cells Flattened, central nuclei 	<ul style="list-style-type: none"> Provides a barrier through which gases and fluids can be exchanged Produces serous fluid 	<ul style="list-style-type: none"> All sacs of lungs Inner lining of ventral body cavities and blood vessels Certain parts of kidney
Simple cuboidal epithelium		<ul style="list-style-type: none"> Single layer of cube-shaped cells Round, central nuclei 	<ul style="list-style-type: none"> Absorption Secretion of mucus and other substances 	<ul style="list-style-type: none"> Kidney tubules Lower respiratory passages Thyroid, salivary, and mammary glands
Simple columnar epithelium		<ul style="list-style-type: none"> Single layer of rectangular cells Ovoid, basal nuclei 	<ul style="list-style-type: none"> Absorption Secretion of mucus and other substances Propulsion of egg through uterine tube 	<ul style="list-style-type: none"> Digestive tract from stomach to anus Uterine tube Gallbladder Certain kidney tubules
Pseudostratified columnar epithelium		<ul style="list-style-type: none"> Single layer of columnar cells of different heights, giving a stratified appearance Cilia 	<ul style="list-style-type: none"> Secretes mucus and propels it with ciliary motion 	<ul style="list-style-type: none"> Nasal cavity Parts of male urethra Upper respiratory passages
STRATIFIED EPITHELIA: CONSIST OF MORE THAN ONE LAYER OF CELLS				
Stratified squamous epithelium		Multiple layers of squamous cells:	<ul style="list-style-type: none"> Protection from mechanical stresses and microorganisms Prevents most water loss through skin 	<ul style="list-style-type: none"> Epidermis
<ul style="list-style-type: none"> Keratinized epithelium Nonkeratinized epithelium 		<ul style="list-style-type: none"> Apical cells dead, flat, and filled with keratin Erboidal to squamous-shaped basal cells 		
		<ul style="list-style-type: none"> Apical cells living and very flat Cells more cuboidal toward basal layers 		<ul style="list-style-type: none"> Mouth, pharynx, superior larynx, esophagus Vagina Anal canal
Stratified cuboidal epithelium		Two or more layers of cuboidal cells	<ul style="list-style-type: none"> Some absorption and secretion 	<ul style="list-style-type: none"> Ducts of sweat glands
Stratified columnar epithelium		Two or more layers of columnar cells	<ul style="list-style-type: none"> Protection Some absorption and secretion 	<ul style="list-style-type: none"> Ducts of certain glands Cornea Parts of male urethra
Transitional epithelium		Multiple layers of cells	<ul style="list-style-type: none"> Protection Gives tissues added distensibility 	<ul style="list-style-type: none"> Urinary bladder Ureter Urethra

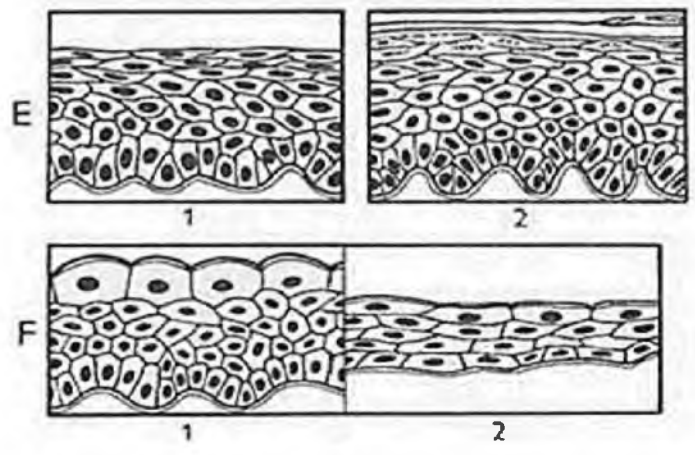
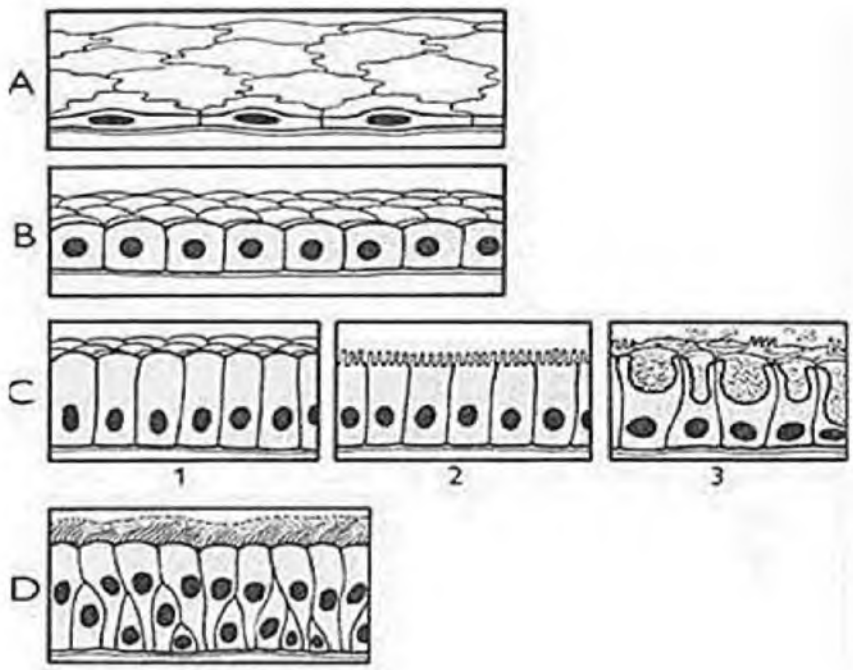
Histológia

- **Epitelové tkanivo**
- podľa počtu vrstiev epitelových buniek:
  - **jednovrstvový dlaždicovitý (plochý) epitel** (pľúcne alveoly, parietálny list Bowmanovho vaku, zostupné ramienko Hanleovej slúčky, *rete testis*, mezotel, peritoneum, pleura, perikard, endotel),
  - **jednovrstvový kubický epitel** (*plexus chorioideus*, povrch vaječníka, *corpus ciliare*, predná plocha šošovky, štítna žľaza, respiračné bronchioly),
  - **jednovrstvový cylindrický epitel** (žalúdok, črevá, žlčový mechúr, vajcovod, maternica, zbieracie kanáliky v obličkách),
  - **viacradový cylindrický epitel** (dýchacie cesty, *ductus deferens*),
  - **viacvrstvový dlaždicovitý epitel – rohovatejúci** (pokožka, ústna dutina, pažerák, predžalúdky, distálne konce končatín) **a nerohovatejúci** (vonkajšia plocha rohovky, *plica vocalis*, vagina, vonkajší zvukovod, pažerák),
  - **viacvrstvový kubický a cylindrický epitel** (prechodné zóny – *orofarynx*, *nasofarynx*, análny otvor, vývody niektorých veľkých žliaz),
  - **viacvrstvový prechodný epitel** (vývodné močové cesty)

Histológia

- Určite druh epitelu:

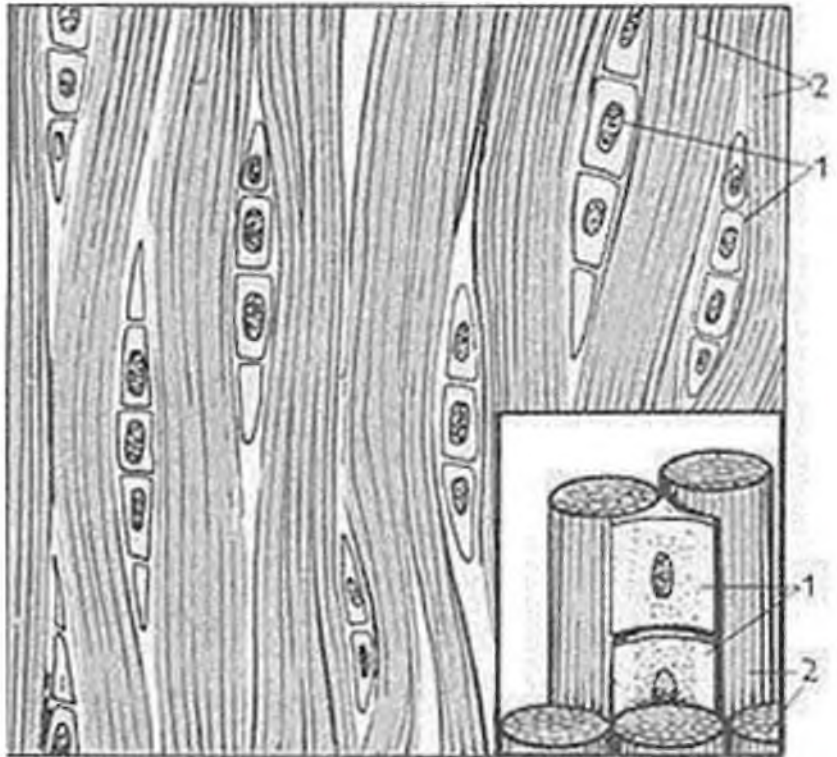
Histológia

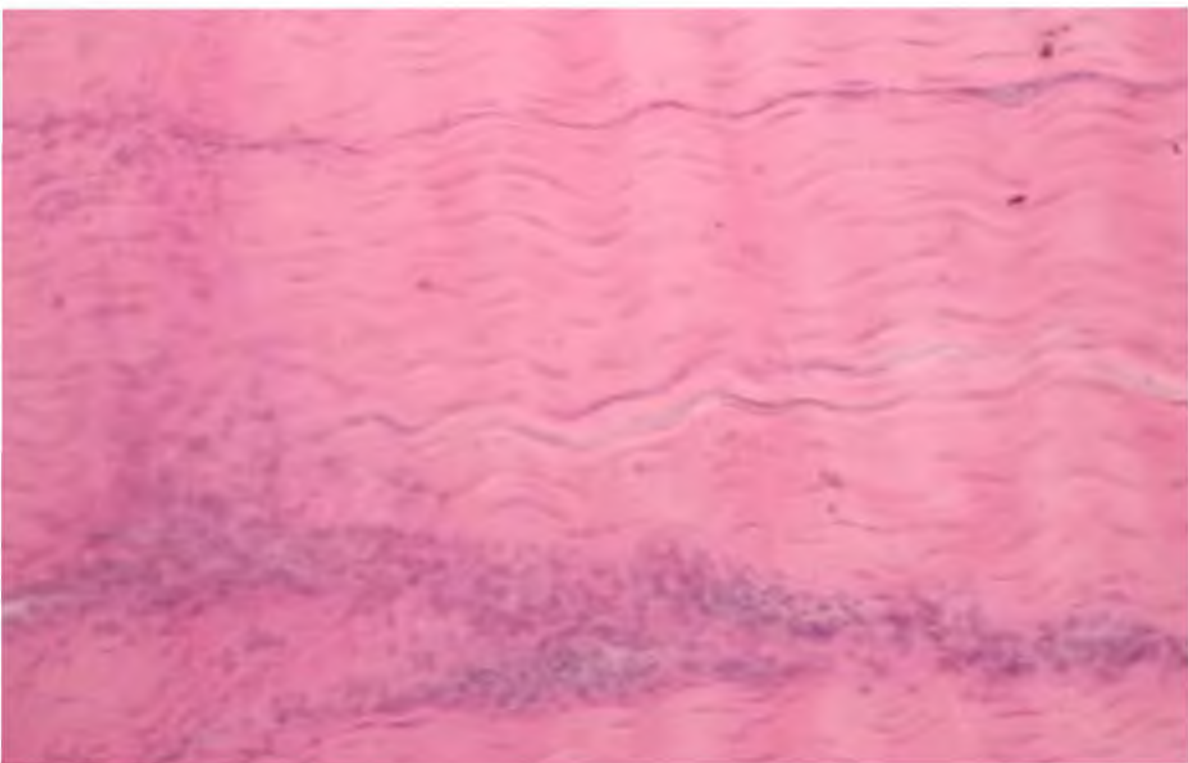
- **Spojivové tkanivo**
- Spojivové tkanivá delíme:
- podľa stavby, fyzikálnych vlastností a funkcie:
  - **mäkké spojivové tkanivá** (žľazové a lymfatické orgány – stroma, ktoré majú funkciu výplne, izolácie, výživy, obranných reakcií a pod.),
  - **tvrdé spojivové tkanivá** (mechanická funkcia),
- podľa konzistencie základnej hmoty:
  - **väzivá** – väzivá s malým obsahom vláken (embryonálne mezenchýmové a rôsolovitéväzivo), väzivá obsahujúce bunky, vlákna a medzibunkovú hmotu (riedke a retikulárne väzivo), väzivá obsahujúce najmä bunky (tukové väzivo) a väzivá obsahujúce predovšetkým vlákna (fibrózne usporiadané a neusporiadané väzivo),
  - **chrupkové tkanivo** – väzivová chrupka (medzistavcové platničky, kĺbne disky, menisky, kopytná chrupka), hyalinná sklovitá chrupka (v tele zárodku, v kĺbnych plochách kostí, v hrtane, priedušnici, prieduškách, v nose) a elastická chrupka (ušnica, Eustachova trubica, príklopka, hrtan),
  - **kostné tkanivo** – vláknité kostné tkanivo, primitívne kostné tkanivo (embryonálny vývoj, úpony väzov a svalov), lamelózne kostné tkanivo, špongiózne kostné tkanivo (epifýzy dlhých kostí, krátke kosti, niektoré ploché kosti) a kompaktné kostné tkanivo.

Histológia

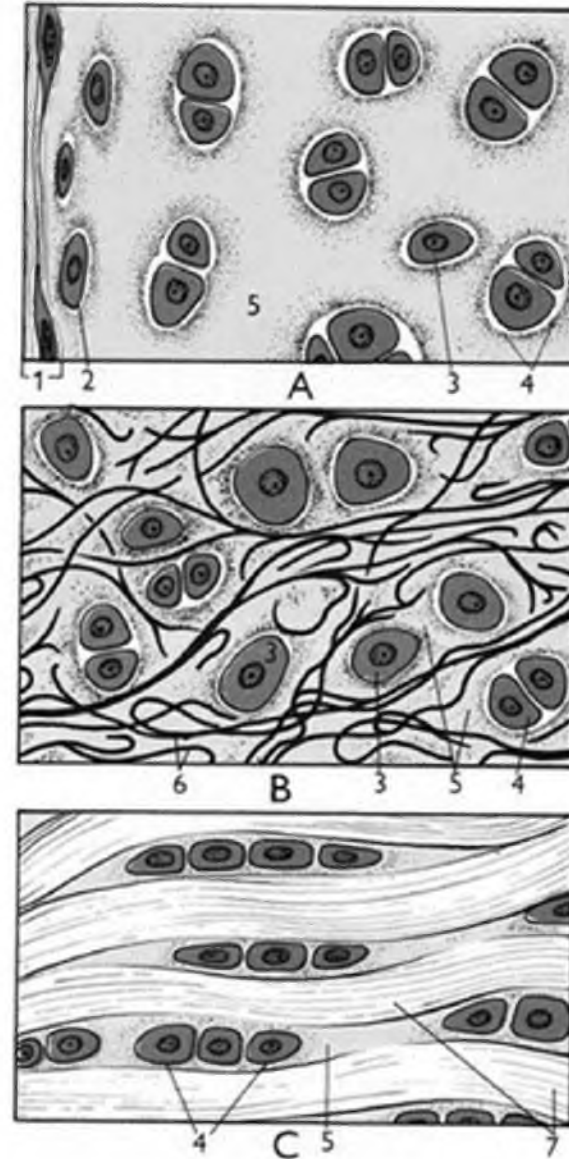
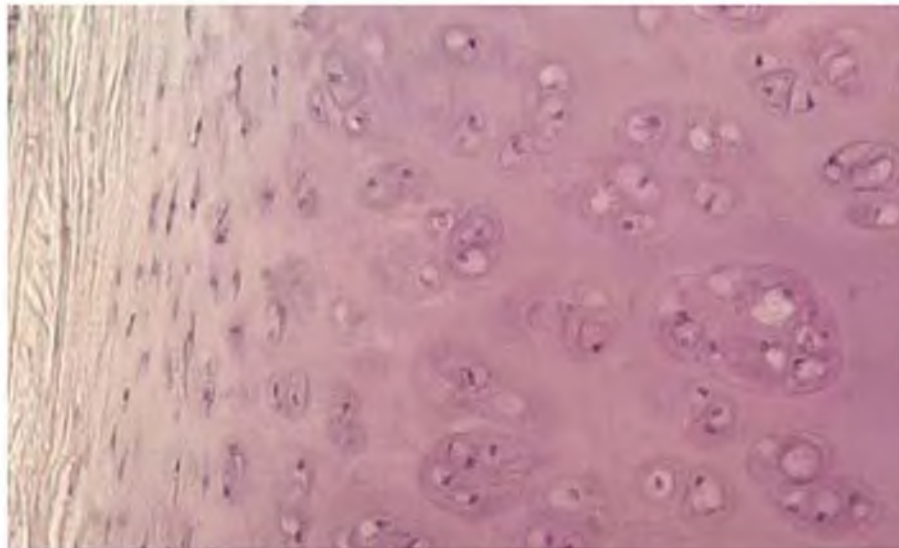
- Dopíšte časti parenchýmu šľachy:

Histológia

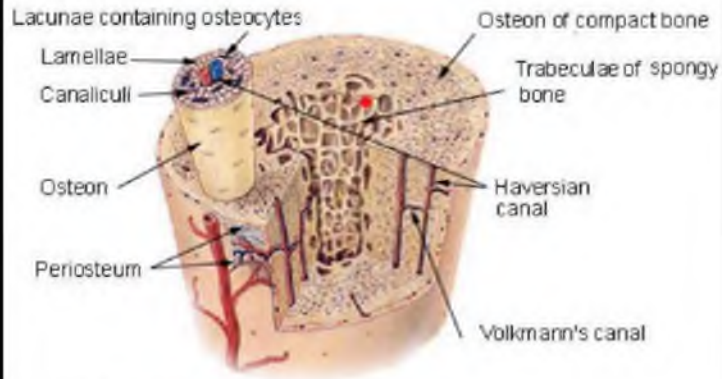
- Doplníte časti parenchýmu chrupky sklovitej (A), elastickej (B) a fibróznej (C)

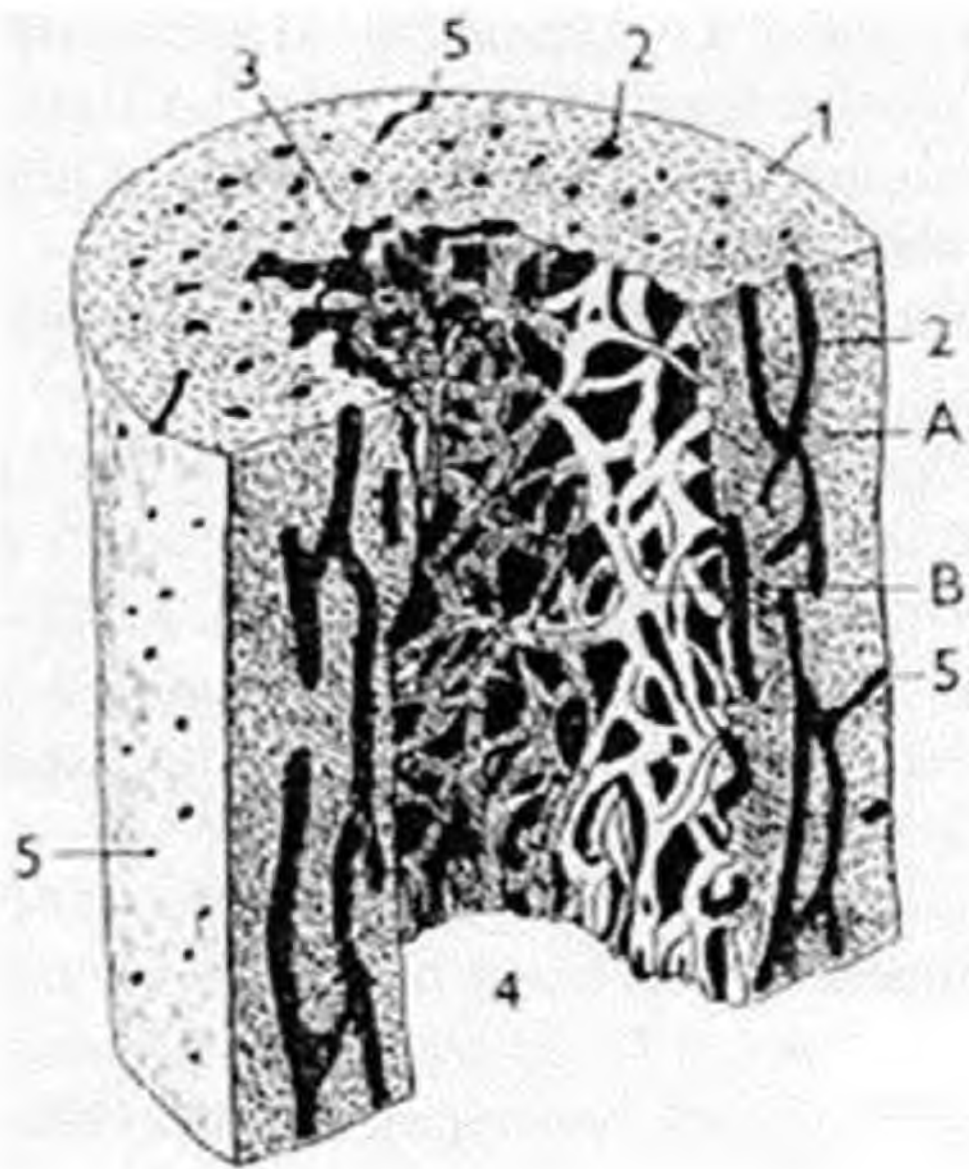
Histológia

- Doplňte časti kostného tkaniva:

Osteon or Haversian System

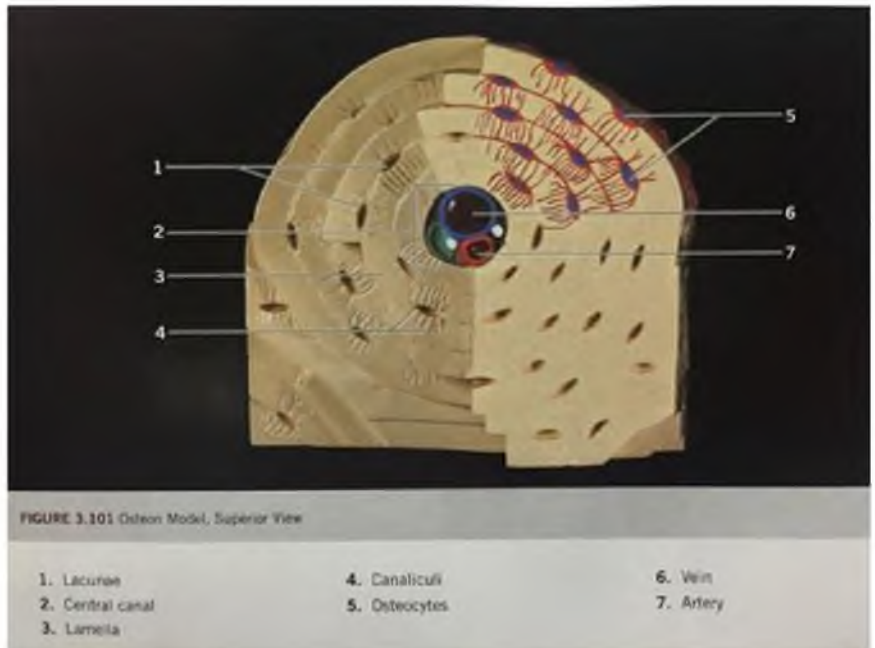

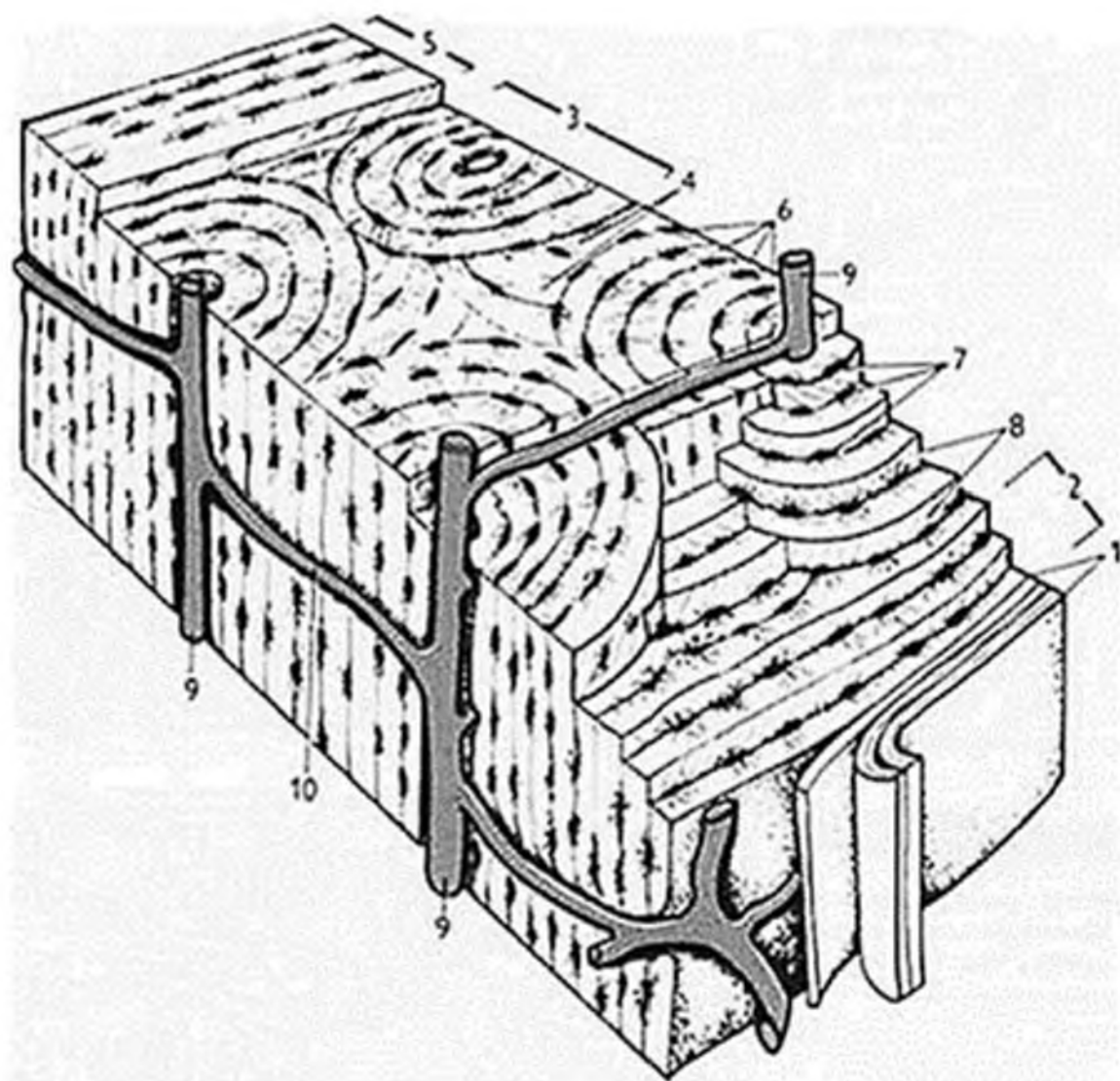
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:File:Compact_spongy_bone.jpg

Histológia

- Doplňte časti parenchýmu kompaktnej kosti:

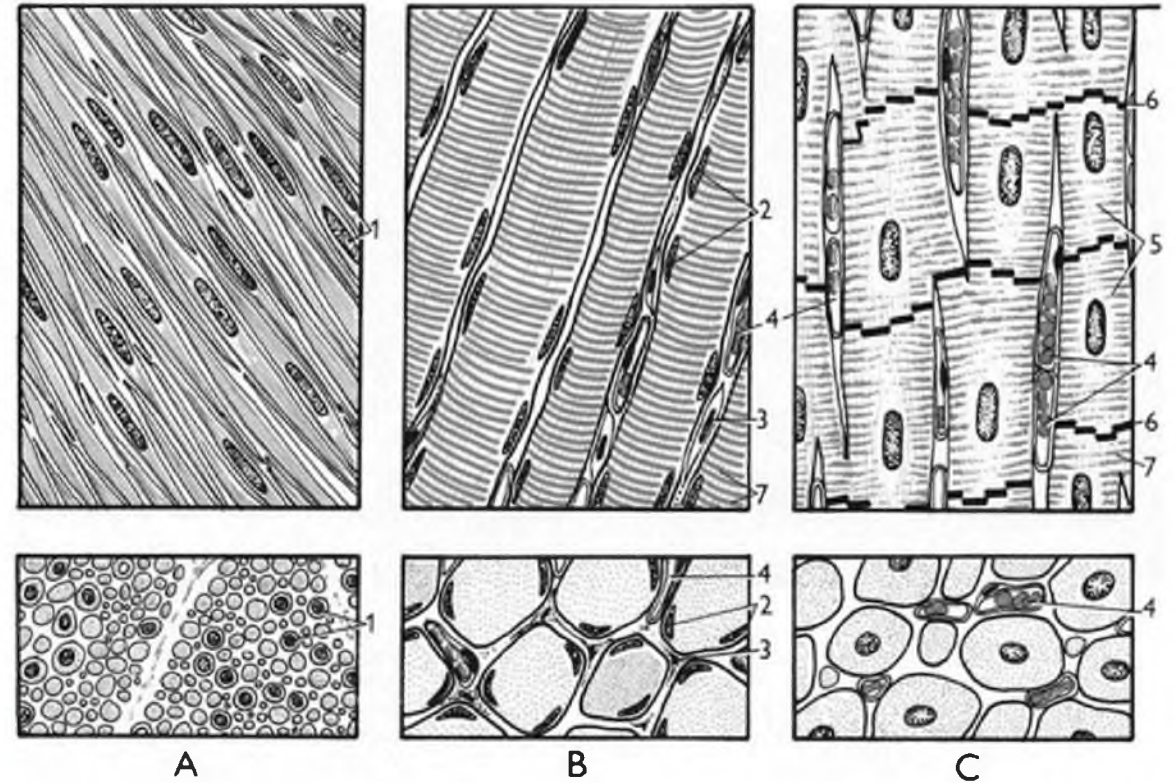
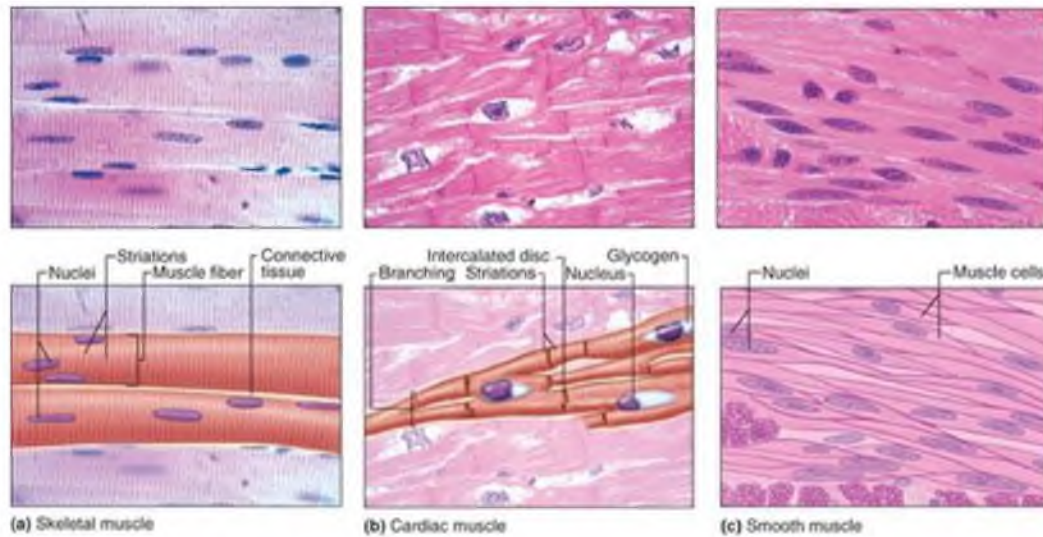
Histológia

- **Svalové tkanivo** zabezpečuje pohyb organizmu v prostredí, pohyb orgánov a tkanív v organizme a pohyb telových tekutín.
- Poznáme tri druhy svalového tkaniva:
  - **hladké svalové tkanivo** – je tvorené podlhovastými, vretenovitými svalovými bunkami, ktoré sú vyplnené sarkoplazmou s myofibrilami (vnútorné orgány tráviacej, pohlavnej, močovej, dýchacej sústavy a ciev)
  - **priečne pruhované svalové tkanivo**
    - **kostrové** – základnou stavebnou a funkčnou jednotkou je svalové vlákno vretenovitého tvaru
      - jedná sa o syncytium – súbunie svalových buniek
      - je vyplnené sarkoplazmou s jadrami na okrajoch, na povrchu sa nachádza sarkolema
      - mikroskopicky môžeme pozorovať pozdĺžne ale i priečne pruhovanie.
    - **srdcové (myokard)** – základ tvoria svalové vlákna, ktoré sú sieťovito pospájané
      - jadrá sa nachádzajú v strede vlákien
      - v porovnaní s kostrovým svalovým vláknom je v srdcovom svalovom vlákne viac mitochondrií a svalové vlákno je pretínané interkalárnymi diskami – spojenie buniek

Histológia

- Určite druh svaloviny, časti jej parenchýmu na pozdĺžnom a priečnom priereze a napíšte, čo ju charakterizuje:

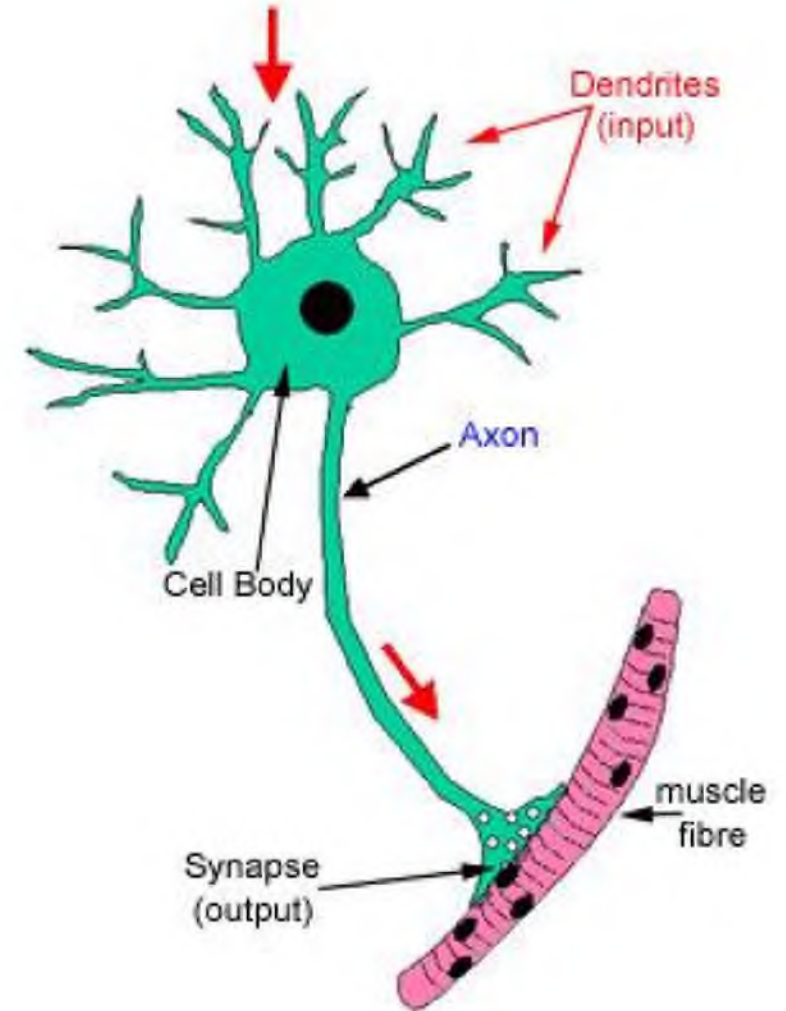

Histológia

- **Nervové tkanivo**
- základnou stavebnou a funkčnou jednotkou nervového tkaniva je nervová bunka – neurón
- Neurón sa skladá z:
  - tela (neurocyt, *perikaryon*, *pyrenofor*, *soma*),
  - výbežkov – dendrity (krátke, rozvetvené, dostredivé) a neurity (axóny – dlhé, nerozvetvené, odstredivé) a
  - z nervových zakončení (*telodendron*)

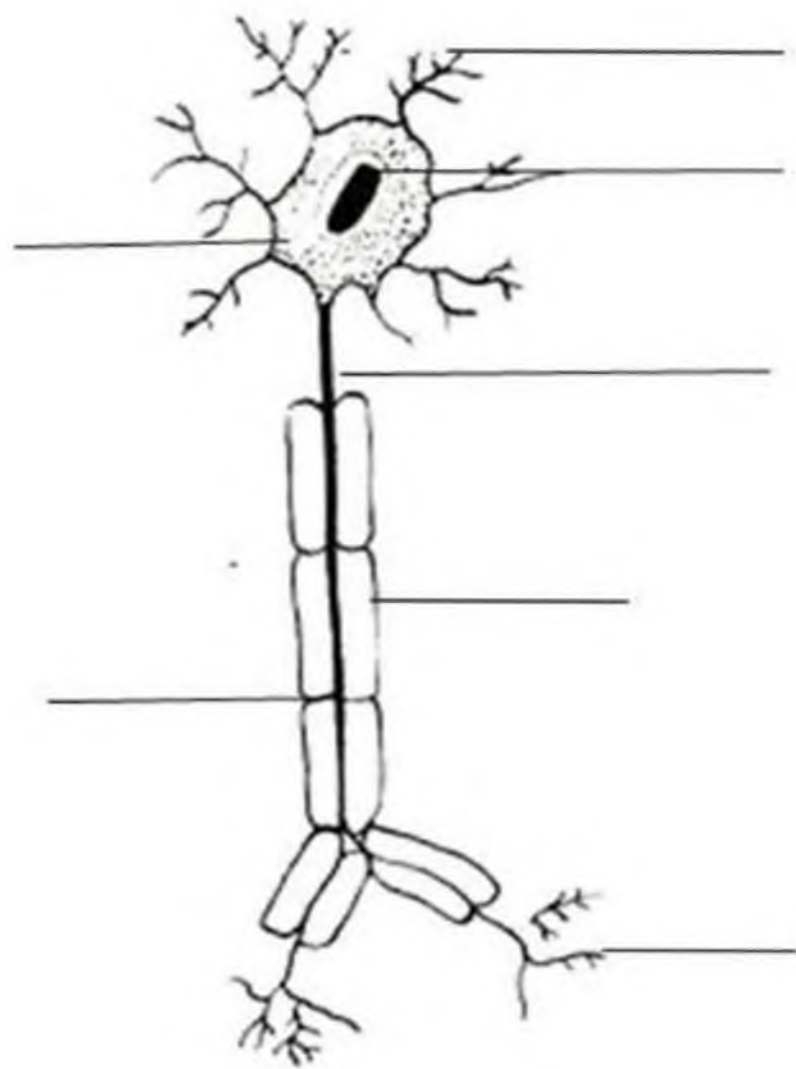
na konci nervových zakončení sa nachádzajú synapsie – funkčné spojenia neurónov

prostredníctvom synapsii sa uskutočňuje prenos vzruchov z jedného neurónu na druhý pomocou chemických látok – mediátorov

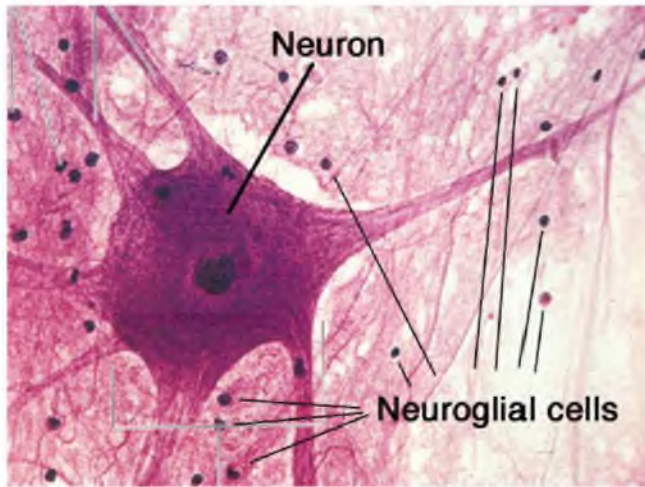
Histológia

- Doplňte časti neurónu:

Histológia

- **Nervové tkanivo**
- Nervové tkanivo je okrem neurónov tvorené podpornými bunkami (neuroglia)
- Poznáme štyri typy neuroglie
  - ependým (výstelka komorového systému mozgu, stredového kanála miechy, mozgové komory)
  - astrocyty (sivá hmota CNS, sietnica oka, mozoček)
  - oligodendroglia (sivá hmota CNS, gangliá PNS) a
  - mikroglia (majú schopnosť pohybu a fagocytózy)

Types of Neuroglia

Central Nervous System

Ependymal cells

Oligodendrocytes

Astrocytes

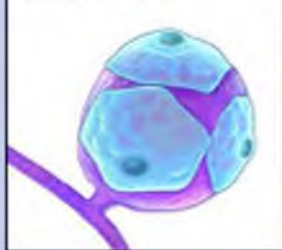

Microglia

Peripheral Nervous System

Satellite cells

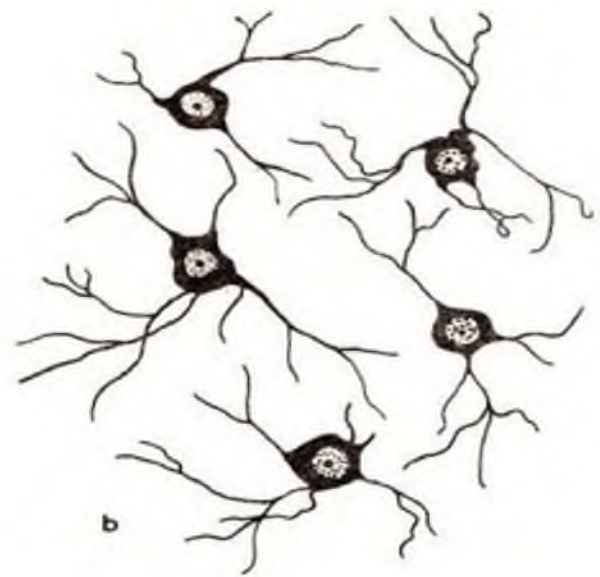
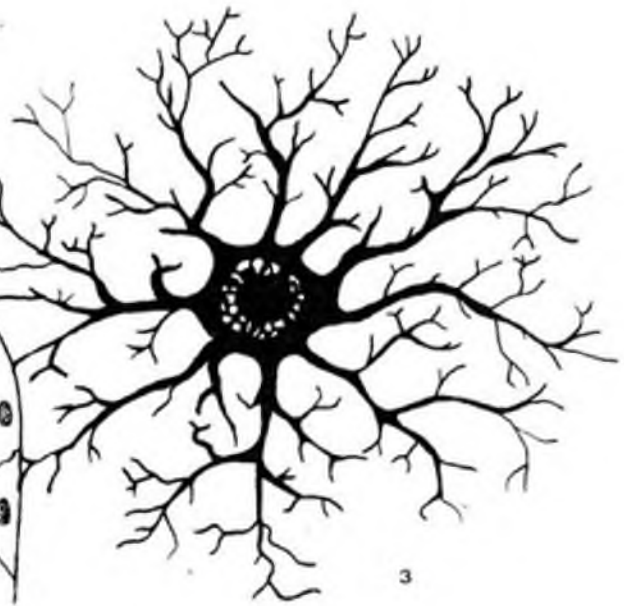
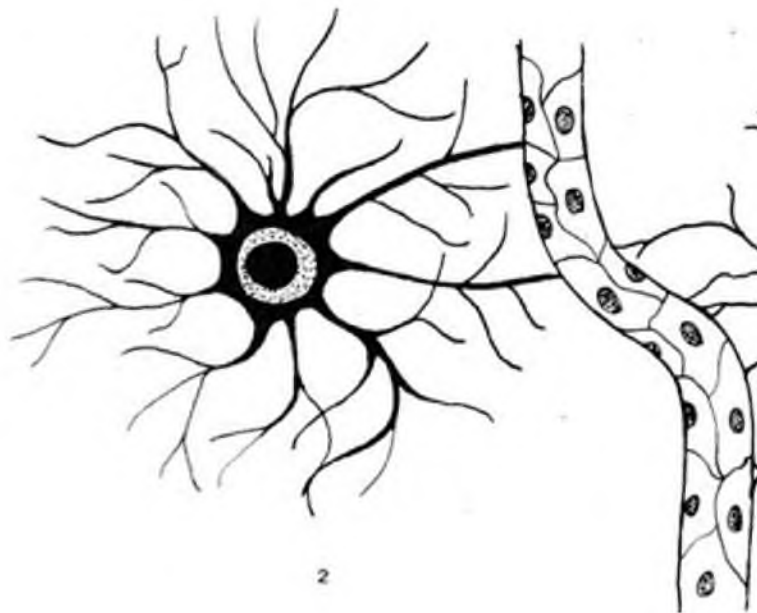

Schwann cells

Histológia

- Určite druh neurogliových buniek a miesto, kde sa nachádzajú:

2

1

2

3

4

5

6

Histológia

